

Türkmeni türkmen etjek diňe türkmenidir

Category: Edebi makalalar, Kitapcy

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Türkmeni türkmen etjek diňe türkmenidir Türkmeni türkmen etjek türkmenidir!»

«Ol edep-kadalar şulardan ybarat:

1. Ulyny sylamak,

2. Kiçini söýmek,

"Ulyny sylamasaň, kiçini söýmeseň adamçylyk ýiter. Birehimlik başlanar" diýip, Nuh pygamber sargaýardy.

3. Ata-enäni arzylamak.

Ol şunda çagalara: "Ata-eneňiziň ýüzüne garap sözlemäň, gyňralmaň. Buýran işini hökman ýerine ýetiriň! " diýip, hoşamaýlyk etdi, Çaga bolsa bu zatlara derrew werdiş bolup gidýär.

4. Arassa hem ykjam geýinmek (Daşky biçim). "Geým adamy bezeýär, göze mährem görkezýär, Özüňize gelişýän eşikleri geýniň" diýip, Nuh pygamber tabşyrýardy.

5. Öýde öz gazanan, der saçan zadyňy saklamak. "Kişi zadyny göterme hem öýüňe getirme, öz hasabyňa geçirme"! diýip, Nuh pygamber sargaýardy. "Öý, odak – zyýarathana" diýýärdi.

6. Öýüň bezegi, ýerli-ýerindeligi, göze gelimliligi, arassalylygy.

"Öýüň her bir zady göwnüňi götermelidir, keýpiňi çag etmelidir, ýaşayşa söýgi döretmelidir" diýip, Nuh pygamber tekrarlaýardy. "Öýüň hapa bolsa, özüň üflis, hapa-hasy bolarsyň" diýýärdi.

7. Öýüňi, öýüň içindäkileri, öýüň daşyny-goňsularyňy,

golaýlaryňy, syrgynyňy goramak.

"Goňşy – syrgynlaryňyzy ilki bilen jan-dilden goraň. Sebäbi ýagy goňşyňy çapsa, seniň öýüňi-de çapar" diýip, Nuh pygamber sargaýardy.

8. Ruhubelentlik.

'Ruhuňyz belent bolsun. Şadyýan boluň. Ruhubelentlik ömrüňize nur-many çayar, kyn işiňiz aňsat eder' diýip, Nuh alaýhyssalam öwredýärdi.

9. Gyz-gelin bezegi.

"Gyz-gelinleriňize zümerret daşlary gysganmaň.

Nirede bar bolsa tapyp getirip beriň.

Gyz-gelniň göwnüni ýykan türk iman (türkmen) dälidir.

Ejiz, naçar göwni näzikdir.

Olary näzik saklajak bolsaňyz göwnüne ýetiň.

Bezeg daşyny boýnuna, arkasyna, döşüne dakyň, ýöne ýüzüne degmäň, ýüzüň özi müň zümerretten zyýatdyr. Beýik Taňrynyň ýürekdäki mähir-nury ýüzde jemlenendir, dünýäni çyraglandyrýandyr.

Şonda olar has owadan görner, näzik bolar, göwnüňizi açar, ruh berer" diýip, Nuh pygamber wesýet edýärdi. "Öýüň bezegi, ýakym-ýaraşygy gyz-gelindir.

Bägül bagda gowy, gelin-gyz – öýde" diýip, pygamber gaýtalaýardy.

Mundan hem gaýry Nuh pygamber:

"Ojaklaryňyzyň alawuny öçürmäň. Ojak öçse, ömür öçer Ot – ýaşayşdyr.

Ot bilen dertler dep edilýär, elhençlikler gorkuzylýar" diýýärdi.

Müňýyllyklaryň dowamynda türkmenler dinini, dilini, milletiniň arassalygyny saklap, özboluşly däbini, päkize, halal milli gylyk-häsiýetlerini döretdiler.

Ol köp taraply oňaly özgerişler halkyň ruhunyň belentliginiň netijesidir.

Her bir türkmen ruhy belent bolup, XVÜ asyra çenli öz ykbalyny – milletiň, döwletiň, jemgyýetiň, maşgalanyň agzybirligi,

zähmeti, halallygy, ar-namysy, utanjy, mertligi, çydamlylygy bilen kesgitaläpdir.

Taryha göz aýlasaň, soňky 300 ýylyň içinde türkmenleriň sypaty biraz üýtgedi, gudraty, abraýy pese düşdi, agzy alardy, türkmen milletim – goňşy milletler bilen, tire-tire bilen, taýpa-taýpa bilen oňuşman, özara gandöküşikli söweşler etdiler, milletimiziň her bir raýaty biri-birine ynanmady, dogan-dogana, ata-ogla, kowum-garyndaşlar agzy ala bolup, bir-birine münkürlük edip, öz-özlerine ynamsyz ýaşadylar.

Men söwet döwründe ýaşap, ýaşlykdan türkmen halkymyzyň göwnüçökgünligini, ruhy pesligini, adalata ynamynyň ýokdugyny gördüm-duýdum, ol durmuşa-ýaşaýşyna akyl ýetirmekden mahrumdy, il arasynda pikir bardy: "Gün güýçlüniňki, gowurga dişliniňki", näme etseňem baýamarsyň diýlerdi.

Näme üçin türkmeniň ykbaly soňky üç asyr agyr boldy? Bütewi döwleti dargady, tireler biri-biri bilen söweşdi, millet hökmünde aslyny ýitirdi, dinini galapyn terk etdi, dilini ýoýdy, münýýllyklarda kämilleşdirilen atyny, halysyny, lybasyny, şaýyny, däbini ýitirere geldi...

Älemde hiç zat tötänleýin bolanok, emeli ýa-da tebigy heläkçilik bir döwlete ýa-da millete gelende onuň sebäbi bolmaly.

Goý, her bir türkmen, şol soraga oýlanyp, pikir edip, elini ýüreginiň üstünde goýup, özüne, şu gün beýik Allanyň önünde jogap bersin!

Beýik Allanyň emri bilen, üçünji münýýllygyň önü syrasynda 1991-nji ýylda Türkmenistan Garaşsyz döwlet boldy.

Emma ol ilki-ilkiler kagyz yüzündedi. Ösen jemgyýet, iş dolandyrylan edaralar, milli garaşsyzlyk barada aňyýet, özüni öz önümleri, harytlary bilen ekleýän ykdysadyýet, dünýä döwletleri bilen arkalaşykly gatnaşar ýaly milli syýasat ýaňy döräp başlady. Iň kyn ýeri, adamlaryň aňy, oý-pikiri garaşsyzlyga, onuň milli bähbitlerine düşünp ýetişmeýärdi, her kim öz ykbalyny garaşsyzlyk bilen baglanyşdyryp bilmeýärdi.

Garaşsyz milli döwlet gurluşyň, milli syýasatyň, halkyň

göwnünden turýan milli aňyýetiň, milli ykdysadyýetiň, milli medeniýetiň, milli goşunyň bolmasa, doly garaşsyz döwlet bolup bolanok. Olary amala aşyrmak üçin wagt gerek, pesinden 10-20 ýyl. Ilki bilen, adamlaryň aňy, ruhy üýtgemeli. Her bir türkmen milletiniň taryhy ykbalyna, milli döwletine, jemgyýetine, onuň bütewiligine, agzybirligine jogapkärdir, Her bir türkmen milletiniň taryhy geçen ýoluny, şu günki döwrüni, deňeşdirmäni başarmalydyr, türkmeniň geljegini bilmelidir. Türkmen milletiniň bähbidi, her bir türkmeniň bähbidine baglydyr.

Beýik Taňry bize ümmülmez ýer-suw beripdir, ýerasty, ýerüsti baýlyk beripdir, akyl-paýhasly özüni ölçäp, özüne baha berip bilýän halkymyzy döredipdir, ynha indi hem Garaşsyz Türkmenistan döwletini berdi.

Türkmen, ruhuňy belent tut, eden işiňi halal et baýa, baýat ýurduňy!

Türkmeni türkmen etjek türkmendir!»

Ruhnamanyň 1-nji kitabyndan: Edebi makalalar